

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 440/2025-13

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Slovenskej republiky – LESY Slovenskej republiky, štátny podnik**, Námestie SNP 8, Banská Bystrica, IČO 36 038 351, zastúpenej JUDr. Irena Sopková, s. r. o., Dvořákovo nábřeží 7529/4E, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 To 3/2023 z 24. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 27. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 To 3/2023 z 24. septembra 2024. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a priznať jej náhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd napadnutým rozsudkom podľa § 321 ods. 1 písm. d) Trestného poriadku zrušil prvostupňový odsudzujúci rozsudok Špecializovaného trestného súdu v Pezinku (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“) sp. zn. 2T/4/2021 z 30. septembra 2022 a sám podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku oslobodil podľa § 285 písm. b) Trestného poriadku obžalovaného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalovaný“), spod obžaloby Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky sp. zn. VII/1 Gv 182/18/1000 z 1. apríla 2021 pre skutok právne kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin podvodu podľa § 221 ods. 1, ods. 4 písm. a) Trestného zákona v štádiu prípravy podľa § 13 ods. 1 Trestného zákona.

3. Vzhľadom na vývinové štádium stíhaného trestného činu mala sťažovateľka v danej trestnej veci postavenie subjektu, ktorému síce nevznikla, ale ako to konštatovala tzv. skutková veta prvostupňového rozhodnutia, „by vznikla škoda“, teda postavenie poškodenej.

4. Obžalovanému sa kládlo za vinu, že pri podaní žiadosti katastrálnemu odboru Okresného úradu Trebišov (ďalej len „katastrálny úrad“) o výmaz poznámky o ťarche, a to zákazu nakladania s konkretizovanými nehnuteľnosťami na podklade predbežného opatrenia vydaného v civilnom konaní pod sp. zn. 14C/565/98, zatajil, že v tomto právoplatne skončenom spore neboli zahrnuté niektoré konkrétne nehnuteľnosti, ktoré boli vylúčené na samostatné konanie o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam (vedené pod sp. zn. 11C/43/2012), čím mal uviesť katastrálny úrad do omylu; a taktiež aj to, že následne podal na katastrálnom úrade návrh na povolenie vkladu záložného práva na základe zmluvy o zriadení záložného práva uzavretej medzi obžalovaným ako záložným veriteľom a záložcom, spoločnosťou Slánske lesy, s. r. o., zastúpenou rovnako obžalovaným, k nehnuteľnostiam vo vlastníctve záložcu na zabezpečenie pohľadávky z titulu nepeňažného vkladu zo strany obžalovaného (jeho právnych predchodcov), v zmysle ktorej (záložnej zmluvy) ak záložca do tridsiatich dní od doručenia písomnej výzvy záložného veriteľa (obžalovaného) dlh nesplatí, je záložný veriteľ oprávnený predat' záloh na dobrovoľnej dražbe, čím by získal prednostnú možnosť disponovať dotknutými nehnuteľnosťami, o ktorých vlastníctve stále prebiehalo sporové konanie vedené Okresným súdom Košice-okolie pod sp. zn. 11C/43/2012, čím by pre Slovenskú republiku zastúpenú Slovenským pozemkovým fondom, ako aj pre Pozemkové spoločenstvo združenia bývalých urbáriátnikov Byšta vznikla škoda.

5. Podľa odvolacieho súdu Špecializovaný trestný súd dospel v predmetnej trestnej veci k nesprávnym záverom, pretože stíhaný skutok nebol trestným činom, a to pre nepreukázanie úmyslu na strane obžalovaného a pre nemožnosť zatajiť skutočnosť, že rozhodnutím, ktorým bolo právoplatne skončené civilné konanie (sp. zn. 14C/565/98), došlo zároveň k vylúčeniu časti konania o určenie vlastníckeho práva, čo sa týka časti konkrétnych nehnuteľností, o ktorej (časti) civilné konanie ďalej pokračovalo pod sp. zn. 11C/43/2012. Táto skutočnosť vyplývala priamo z výroku rozhodnutia vo veci vedenej pod sp. zn. 14C/565/98, ktoré (rozhodnutie) mal katastrálny úrad k dispozícii, preto bolo objektívne nemožné túto skutočnosť pred jeho pracovníkmi zatajiť, a tak katastrálny úrad uviesť do omylu. Pokiaľ išlo o povolenie vkladu záložného práva, bolo podľa najvyššieho súdu plne v právomoci katastrálneho úradu (resp. bolo jeho zákonnou povinnosťou) posúdiť, či záložná zmluva predložená obžalovaným s návrhom na vklad do katastra nehnuteľností je platná, a teda spôsobilá na vklad, a bolo plne v právomoci dotknutého úradu takýto vklad ne/povolit' na podklade ním spoľahlivo zisteného stavu veci. Nebolo preto možné dotknutý katastrálny úrad uviesť do omylu predložením neplatnej záložnej zmluvy na účel povolenia vkladu záložného práva.

6. Najvyšší súd ozrejmil, že spravovanie katastra je charakteristické tým, že sa v ňom vyskytujú aj justičné prvky, teda rozhodovacia činnosť katastrálnych úradov je do určitej miery obdobná ako rozhodovacia činnosť súdov, katastrálny úrad nie je možné uviesť do omylu predkladaním či uvádzaním nepravdivých informácií, ktorých pravdivosť je katastrálny úrad povinný v rámci svojej právomoci preveriť, keďže v zmysle platnej právnej úpravy je katastrálny orgán povinný pred rozhodnutím spoľahlivo zistiť stav veci.

7. V závere najvyšší súd ako odvolací súd nevytlúčil, že obžalovaný sa svojím konaním mohol dopustiť iného trestného činu napríklad skresľovania údajov hospodárskej a obchodnej evidencie podľa § 259 Trestného zákona alebo porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 Trestného zákona, avšak posúdenie konania obžalovaného podľa týchto zákonných ustanovení v prejednávanej veci nebolo možné pre nezachovanie totožnosti skutku.

II.

Argumentácia sťažovateľky

8. Sťažovateľka tvrdí, že najvyšší súd v trestnom konaní nesprávne a svojvoľne aplikoval jednoduché právo, navyše v rozpore s ustálenou súdnou praxou najvyšších súdnych autorít i v rozpore s Trestným zákonom a Trestným poriadkom a v rozpore s kogentnými ustanoveniami tak hmotného práva, ako aj procesného práva.

9. Nedôslednou, nekomplexnou, jednostrannou a formalistickou interpretáciou a aplikáciou príslušných právnych noriem najvyšší súd porušil základné práva sťažovateľky na súdnu ochranu a na spravodlivý súdny proces, ako aj ďalšie práva podľa ústavy.

10. Tým, že najvyšší súd obžalovaného oslobodil, rozhodol vo veci nespravodlivo.

11. Dostatočne zistený skutkový stav najvyšší súd podľa sťažovateľky nesprávne vyhodnotil, v dôsledku čoho rozhodol v prospech obžalovaného. Odôvodnenie napadnutého rozsudku nemôže obstať.

12. Podľa názoru sťažovateľky tvrdenie odvolacieho súdu, že obžalovaný neuviedol katastrálny úrad do omylu, nevychádza z výsledkov vykonaného dokazovania a práve toto tvrdenie je v úplnom rozpore s listinnými dôkazmi, ako aj výpoveďami svedkov. Obžalovaný vykonal v rámci prípravy trestného činu všetky úkony už tým, že predložil dotknuté označené listiny katastrálnemu úradu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a 3 v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 12 ods. 1 a podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu sp. zn. 4 To 3/2023 z 24. septembra 2024, ktorým oslobodil obžalovaného spod obžaloby na základe zistenia, že skutok nie je trestným činom.

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

14. Ústavný súd v prvom rade zvlášť zdôrazňuje jednu, pre posúdenie ústavnej sťažnosti dôležitú, resp. kľúčovú okolnosť danej veci, a to že sťažovateľka v predmetnom trestnom konaní nemala postavenie obvinenej (obžalovanej), ale bola potenciálne poškodenou, ktorej hypoteticky, ak by bolo konanie obžalovaného naplnilo všetky znaky stíhaného trestného činu a dospelo do štádia jeho dokonania, mohla vzniknúť škoda.

15. O obdobných ústavných sťažnostiach ústavný súd už v minulosti konal (pozri napr. III. ÚS 17/2015, III. ÚS 540/2015, II. ÚS 247/2020 a iné) a z jeho rozhodnutí vyplýva jednoznačný záver o nemožnosti priznania im úspechu.

16. Ústavný súd preto len opakuje už judikovaný názor, že vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy by sťažovateľka v procesnom postavení poškodenej mohla namietat' jeho porušenie, ale len vo vzťahu k právam priznaným jej procesnoprávnym predpisom (ktorým sa konanie riadilo) a ktorým by súčasne nebolo zo strany všeobecného súdu dané zadost', prípadne jej boli ako poškodenej v trestnom konaní upreté. Ide napríklad o práva vyplývajúce z § 46 ods. 1 Trestného poriadku, t. j. právo uplatniť nárok na náhradu škody, robiť návrhy na vykonanie dôkazov alebo na ich doplnenie, predkladať dôkazy, nazerať do spisov a preštudovať ich, vyjadriť sa k vykonaným dôkazom, právo záverečnej reči, právo podávať opravné prostriedky v rozsahu vymedzenom týmto zákonom atď.

17. Z ustanovení Trestného poriadku jednoznačne vyplýva, že tento právny predpis nepriznáva poškodenému v trestnom konaní aktívnu legitímáciu v otázke preskúmania viny trestne stíhanej osoby. Zároveň platí, že prvoradou podmienkou dostupnosti práva na súdnu ochranu je také správanie súdu, pri ktorom sa zdrží akejkolvek svojej činnosti, ktorou by oprávnenej osobe bez právneho dôvodu sťažoval či dokonca maril možnosť konať pred súdom v medziach platného právneho poriadku uplatňovať svoje hmotné aj procesné práva (Drgonec, J. *Ústava Slovenskej republiky*. Bratislava : C. H. Beck, 2015. s. 855.). Vychádzajúc z uvedeného, poškodený tak nemá v tomto zmysle právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a nemôže sa ani domáhať nápravy námietkou, že otázka viny trestne stíhanej osoby mala byť posúdená inak.

18. Taktiež zo znenia čl. 6 ods. 1 dohovoru jasne vyplýva, že jeho aplikovateľnosť prichádza do úvahy iba v prípadoch, keď sa ochrany poskytovanej týmto ustanovením domáha osoba vo svojej záležitosti a v súvislosti s rozhodovaním a rozhodnutím o jej občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nej. V prípade sťažovateľky išlo o trestné stíhanie týkajúce sa inej osoby – rozdielnej od osoby sťažovateľky, ktorá v tomto konaní vystupovala v pozícii poškodeného.

19. V rámci základného trestnoprocesného vzťahu existujúceho vo fáze súdneho konania je jednou zo strán obžalovaný so svojím právom na spravodlivé preskúmanie a rozhodnutie o oprávnenosti jeho trestného obvinenia a druhou stranou tohto vzťahu, ktorá uplatňuje trestné obvinenie, je prokurátor zastupujúci štát. V uvedenom základnom trestnoprocesnom vzťahu, v ktorom sa rozhoduje o otázke viny a trestu, má síce poškodený právo aktívne vystupovať pri zisťovaní skutkového stavu veci, nemá však postavenie strany oprávnenej uplatňovať trestné obvinenie (obdobne pozri napr. McKay-Kopecka proti Poľsku, rozhodnutie z 19. 9. 2006, č. 45320/99), preto pre uvedenú časť trestného konania nemôže disponovať právom na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru garantujúcim kvalitu súdneho konania.

20. Poškodený, ktorý má v trestnom konaní právo uplatniť nárok na náhradu škody a ak tento nárok uplatnil, je procesnou stranou v tzv. adhéznom konaní (prebiehajúcim kontinuálne so súdnym konaním o vine), v ktorom sa rozhoduje o ním uplatnenom nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom a v rámci ktorého mu je garantované právo na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozhoduje sa o občianskych právach poškodeného v rámci trestného konania – civilná vetva čl. 6 ods. 1 dohovoru).

21. Tomu zodpovedá aj právna úprava, a to § 307 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, podľa ktorého rozsudok môže odvolaním napadnúť poškodený pre nesprávnosť výroku o náhrade škody.

22. V zmysle uvedeného ustanovenia Trestného poriadku disponuje poškodený opravným prostriedkom len proti rozhodnutiu prijatému súdom v adhéznom konaní o uplatnenom nároku na náhradu škody, v žiadnom prípade však nemôže napadnúť opravným prostriedkom rozsudok v časti týkajúcej sa rozhodovania o vine a treste obžalovaného (pri oslobodení obžalovaného spod obžaloby ide prakticky o rozhodnutie o vine). Právna úprava mu pre túto časť rozhodovania opravný prostriedok neposkytuje.

23. V intenciách uvedeného sa podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poškodený v trestnom konaní pred príslušným súdom môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva, ktorým je uplatnený nárok na náhradu škody. Garancie poskytované citovaným čl. 6 ods. 1 dohovoru zaručujúcim právo na spravodlivé súdne konanie sú teda v trestnom konaní vo vzťahu k poškodenému (uplatňujúcemu nárok na náhradu škody) limitované a poskytované len pre adhézne konanie týkajúce sa rozhodovania o nároku na náhradu škody spôsobenej trestným činom.

24. Náležité preskúmanie podozrenia zo spáchania trestného činu, teda vecne správne rozhodnutie o otázke viny a spravodlivé potrestanie páchatel'a je oprávnením a povinnosťou štátu, zastúpeného prokurátorom, ktorý zabezpečuje ochranu práv a oprávnených záujmov fyzických a právnických osôb, záujmov spoločnosti a ústavného zriadenia Slovenskej republiky, ktorou napĺňa účel trestného práva (m. m. III. ÚS 100/2010).

25. Z rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Corbu proti Rumunsku (rozhodnutie z 31. 3. 2009, č. 27396/04, § 30 – § 33) vyplýva, že záruk poskytovaných čl. 6 ods. 1 dohovoru sa nebude môcť dovoľávať ten poškodený, ktorý sa trestného konania zúčastňuje iba s cieľom prispieť k odsúdeniu obvineného.

26. Ako z obsahu sťažnosti vyplýva, sťažovateľka sa ňou jednoznačne domáha uznania viny obžalovaného zo stíhaného skutku a jeho potrestania.

27. Nie je úlohou ústavného súdu v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy zisťovať, či vôbec sťažovateľke mohla reálne vzniknúť škoda uplatniteľná v trestnom konaní, aj keď sa to vzhľadom na skutočnosť, že stíhaný trestný čin sa nachádzal vo fáze prípravy, javí ako málo pravdepodobné, ale za rozhodujúci pre posúdenie sťažnosti v tejto časti ústavný súd považoval ten fakt, že absolútne prioritná argumentácia sťažovateľky spočíva v poukazovaní na skutočnosti odôvodňujúce potrebu uznať obžalovaného vinným z trestného činu kladeného mu za vinu a na podľa nej neadekvátnu reakciu na tieto skutočnosti zo strany najvyššieho súdu, avšak bez nadväznosti na akékoľvek prípadné občianskoprávne súvislosti spojené s uvedeným trestným konaním.

28. Z týchto záverov teda vyplýva, že napadnutým rozsudkom najvyššieho súdu, ktorým oslobodil obžalovaného spod obžaloby, nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (a to ani v spojení so sťažovateľkou označenými článkami) a ani práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, a preto ústavný súd ústavnú sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

29. Navyše, ústavný súd mohol odmietnuť ústavnú sťažnosť v tejto časti aj ako podanú zjavne neoprávnenou osobou [§ 56 ods. 2 písm. e) zákona o ústavnom súde], keďže sťažovateľka nebola osobou spôsobilou iniciovať napadnuté konanie najvyššieho súdu a v konečnom dôsledku sa v tomto konaní vzhľadom na jeho podstatu nekonalo o jej právach v relevantnom zmysle.

III.2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3 a čl. 47 ods. 3 ústavy:

30. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti predovšetkým nepredniesla presvedčivú ústavnoprávne relevantnú argumentáciu k jej tvrdeniu o porušení týchto označených základných práv. Nedefinovala zreteľne, ako malo byť napadnutým rozhodnutím najvyššieho súdu neprípustne zasiahnuté do jej majetkových práv (čl. 20 ods. 1 ústavy), neuviedla, aký negatívny dopad malo toto rozhodnutie na jej právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu alebo nesprávnym úradným postupom (čl. 46 ods. 3 ústavy) a napokon ani to, v čom malo spočívať nerovné postavenie strán trestného konania v danej trestnej veci (čl. 47 ods. 3 ústavy).

31. Z obsahu ústavnej sťažnosti sa tak javí, že sťažovateľka porušenie týchto základných práv spája (odvíja) s podľa jej názoru nespravodlivým rozhodnutím najvyššieho súdu (t. j. s porušením princípov upravených v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru). Práve s ohľadom na argumentačné prepojenie oboch uvedených obsahových častí ústavnej sťažnosti nemohlo v dôsledku absencie porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru dôjsť ani k porušeniu sťažovateľkou označených základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 3 a čl. 47 ods. 3 ústavy, preto aj v tejto časti bolo potrebné ústavnú sťažnosť odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

32. Záver uvedený v bode 29 odôvodnenia tohto rozhodnutia platí primerane aj pre túto jeho časť.

33. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľky bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jej ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, rozhodovanie o ktorých je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. augusta 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu